

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KAYITTAN DÜŞÜRME VE KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 52889/19

Aydın CINGI ve Satı Sibel CINGI/Türkiye

Başkan

Jovan Ilievski

Hâkimler

Oddný Mjöll Arnardóttir,

Stéphane Pisani

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Dorothee von Arnim'in katılımıyla

23 Eylül 2025 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

İstanbul'da ikamet eden ve İstanbul Barosuna bağlı Avukat A. Becerik tarafından temsil edilen, sırasıyla 1944 ve 1939 doğumlu olan iki Türk vatandaşı Aydın Cıngı ve Satı Sibel Cıngı'nın (başvuranlar), 1 Ekim 2019 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkeme'ye yaptıkları başvuru (no. 52889/19);

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine (“Hükümet”) Sözleşme’nin 3. maddesi kapsamındaki başvurunun tebliğ edilmesine dair kararı;

Tarafların görüşlerini;

Sözleşme’nin 8. maddesi uyarınca taraflardan ek olgusal bilgi ve daha fazla görüş talep etme kararını;

Davalı Hükümet tarafından cevaben sunulan görüşleri dikkate alarak gerçekleştirdiği müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVA KONUSU

A. 16 Haziran 2013 tarihli olay

1. 16 Haziran 2013 tarihinde, İstanbul’daki Gezi Parkı olayları (daha fazla bilgi için bk. *Kavala/Türkiye*, no. 28749/18, §§ 15-22, 10 Aralık 2019) sırasında bir gösteriyi dağıtmak amacıyla polis tarafından atılan bir göz yaşartıcı gaz kapsülü başvuranların yatak odasına girerek camı kırmış ve perdeleri ateşe vermiştir. Olay meydana geldiğinde başvuranların dairesinde yalnız olan Satı Sibel Cıngı (“ikinci başvuran”), odaya yayılan göz yaşartıcı gazın etkilerine maruz kalmıştır.

2. 18 ve 21 Haziran 2013 tarihlerinde düzenlenen iki tıbbi raporda, ikinci başvuranın obstrüktif akciğer hastalığı belirtileri gösterdiği, Ağustos 2012’de akciğer kanseri ameliyatı geçirdiği ve dış etkenlerden kaynaklanan, teşhis edilmemiş solunum sorunları bulunduğu belirtilmiştir.

3. 20 Haziran 2013 tarihinde, başvuranların yaptığı şikâyetin ardından, polis tarafından olay yeri tespit tutanağı düzenlenmiştir. Tutanakta, başvuranların yatak odasının camının kırık olduğu, perdelerde yanık izleri bulunduğu ve odada yoğun göz yaşartıcı gaz kalıntısı olduğu kaydedilmiştir.

B. Ceza soruşturması

4. Temmuz 2013'te başlatılan bir soruşturmanın ardından, İstanbul Cumhuriyet savcısı 10 Haziran 2015 tarihinde, güvenlik güçlerinin kalabalığı dağıtmak için göz yaşartıcı gaz kullanmak zorunda kaldıklarını ve gazın çevredeki dairelere sızarak zarara yol açtığını tespit ederek söz konusu olaya karışan herhangi bir polis memuru hakkında kovuşturma yapılmamasına karar vermiştir. Güvenlik güçlerinin bedensel zarar verme kasıtları bulunmamaktaydı ve eylemleri mala zarar verme suçunun unsurlarını karşılamıyordu. Başvuranların bu karara yaptığı itiraz, 4 Eylül 2015 tarihinde İstanbul Sulh Ceza Hâkimliği tarafından reddedilmiştir.

C. İdari yargılamalar

5. Hükümet tarafından sunulan bilgi ve belgelere göre, başvuranlar 2013 yılında, olay sonucunda uğradıkları maddi ve manevi zararlar için tazminat talep ederek idari dava açmışlardır.

6. İstanbul İdare Mahkemesi, 13 Mart 2015 tarihinde başvuranların davasını kısmen kabul etmiş ve maddi ve manevi zararlar bakımından tazminata hükmetmiştir. Ulusal mahkeme, olay yeri tespit tutanağı ve tıbbi raporlar temelinde, iddia edilen zararın güvenlik güçleri tarafından atılan bir göz yaşartıcı gaz kapsülünden kaynaklandığının tespit edildiğine karar vermiştir. (Gerekli eğitim düzeyine sahip görevliler tarafından özenli şekilde yürütülmesi gereken) güvenlik operasyonu, mevcut davada yetkili makamlarca yeterli biçimde icra edilmemiştir; bu durum kamu hizmetinin sunulmasında yetkili makamlara atfedilebilecek bir hizmet kusuruna yol açmış olup başvuranların tazmin edilmesi gerekmektedir.

7. Hükümet tarafından sunulan belgelere göre, 25 Kasım ve 15 Aralık 2015 tarihlerinde başvuranlara toplam 24.172 Türk lirası (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 7.800 avro) tutarında tazminat ödenmiştir.

8. Danıştay, 28 Eylül 2020 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Başvuranların yaptığı karar düzeltme talebi üzerine, Danıştay 26 Ekim 2023 tarihli kesin kararıyla önceki kararını geri almış ve İstanbul İdare Mahkemesinin başvuranlara tazminat ödenmesine hükmeden kararını onamıştır.

D. Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalar

9. Başvuranlar, 19 Ekim 2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuşlardır. Başvuranlar, *diğer hususların yanı sıra (inter alia)*, göz yaşartıcı gaz kapsülünün dairelerine girmesi sonucunda uğradıkları zararın kötü muamele teşkil ettiğini ve fiziksel ve psikolojik bütünlüklerine saygı haklarını ihlal ettiğini, ayrıca yetkili makamların olay hakkında etkili bir soruşturma yürütmediklerini ileri sürmüşlerdir. Bu bağlamda, İstanbul Cumhuriyet savcısının 10 Haziran 2015 tarihli kararına ve İstanbul Sulh Ceza Hâkimliğinin 4 Eylül 2015 tarihli kararına atıf yapmışlar; ancak idari yargılamadan söz etmemişlerdir.

10. Anayasa Mahkemesi, başvuranlara 2 Nisan 2019 tarihinde tebliğ edilen 6 Mart 2019 tarihli kararıyla bireysel başvuruyu reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvuranların, birinci başvuranın söz konusu olaydan, eşinin maruz kaldığı etkinin tanığı olmasının ötesinde nasıl etkilendiğini açıklayabilecek herhangi bir beyan sunmadıklarını tespit etmiş ve Anayasa hükümleriyle *kişi bakımından (ratione personae)* bağdaşmazlık nedeniyle başvurunun bu kısmının reddine karar vermiştir. İkinci başvuranın şikâyetleri bakımından ise Anayasa Mahkemesi, polisin zarar verme yönünde herhangi bir kastı bulunmadığından, söz konusu olayın insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı açısından gerekli ağırlık eşiğine ulaşmadığını belirtmiştir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, ikinci başvuranın şikâyetinin, Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında fiziksel ve psikolojik bütünlüğe saygı

hakkını düzenleyen Anayasa'nın 17. maddesinin 1. fıkrası kapsamında incelenmesi gerektiğini değerlendirmiştir.

11. Anayasa Mahkemesi, Türk hukukunun bireylerin fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne yönelik müdahaleler bakımından hem ceza hem de hukuk yolları öngördüğünü belirtmiştir. Mevcut olaydaki gibi itiraz konusu eylemler (ilgili eylemin ceza hukuku bakımından suç olarak düzenlenmiş olması şartıyla) cezai yaptırıma konu olabileceği gibi, hukuk ve idare mahkemeleri önünde tazminat davalarına da konu olabilirdi. Ancak ikinci başvuran, somut olayın koşulları dikkate alındığında daha etkili bir yol teşkil edecek olan, Devlet görevlilerinin iddia edilen hukuka aykırı eylemlerine ilişkin idari dava açmamıştır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, başvurunun bu kısmını iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddetmiştir.

E. Başvuranların şikâyetleri

12. Başvuranlar, Sözleşme'nin 1, 3, 7, 8, 10, 13 ve 14. maddeleri uyarınca, göz yaşartıcı gaz kapsülünün dairelerine girmesi sonucu uğradıkları zararın kötü muamele teşkil ettiğinden ve fiziksel bütünlüklerine saygı haklarını ihlal ettiğinden şikâyet etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca, olaydan kaynaklanan maddi ve manevi zararlar için kendilerine tazminat ödenmediğini ve yetkili makamların sorumlular hakkında ceza davası açmadıklarını ileri sürmüşlerdir.

MAHKEME'NİN DEĞERLENDİRMESİ

A. Başvurunun ikinci başvuran yönünden kayıttan düşürülmesi

13. Hükümet, 5 Şubat 2025 tarihli bir yazıyla Mahkeme Yazı İşleri Müdürlüğünü, ikinci başvuran Satı Sibel Cıngı'nın 19 Ekim 2024 tarihinde vefat ettiğine dair bilgilendirmiştir.

14. Yazı İşleri Müdürlüğü, 6 Mart 2025 tarihli ve Mahkeme'nin Elektronik İletişim Sistemi (eComms) üzerinden gönderilen yazıyla, başvuranların temsilcisinden 3 Nisan 2025 tarihine kadar, Cıngı'nın yerine Mahkeme önündeki yargılamayı sürdürmek isteyen birinin bulunup bulunmadığını bildirmesini istemiştir. Başvuranların temsilcisi Mahkeme'nin yazısını 10 Mart 2025 tarihinde eComms platformu üzerinden indirmiştir. Bugüne kadar herhangi bir yanıt alınmamıştır. Cıngı'nın mirasçılarından veya yakın akrabalarından da başvuruyu onun yerine sürdürmek istediklerine dair bir bildirim olmamıştır.

15. Bu nedenle Mahkeme, 37. maddenin 1. fıkrasının *sonu (in fine)* uyarınca, insan haklarına saygı bakımından davanın incelenmeye devam edilmesini gerektiren özel bir durum bulunmadığı sonucuna varmakta ve Sözleşme'nin 37. maddenin 1. fıkrasının c) bendi uyarınca başvurunun Cıngı yönünden kayıttan düşürülmesini uygun görmektedir (ilgili ilkeler için bk. *Léger/Fransa* (kayıttan düşürme) [BD], no. 19324/02, §§ 44 ve 51, 30 Mart 2009).

B. Birinci başvuran yönünden Sözleşme'nin 1, 3, 7, 8, 10, 13 ve 14. maddelerinin ihlal edildiği iddiası

1. Tarafların beyanları

16. Mahkeme'nin başvuranların Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki şikâyetlerini kendisine bildirmesinin ardından Hükümet, 16 Aralık 2021 tarihli görüşlerinde, başvuranların idari yargılamalar başlattıklarını ve İstanbul İdare Mahkemesi tarafından kendilerine tazminat verildiğini ve Danıştay önündeki yargılamanın derdest olduğunu Mahkeme'ye bildirmiştir. Anayasa Mahkemesinin tespitlerini yineleyen Hükümet, Devlet yetkililerinin kapsülü başvuranların penceresinden içeri atma yönünde herhangi bir kastı bulunmadığını, bu nedenle somut olayın koşullarında en etkili başvuru

yolunun idare mahkemeleri önünde tam yargı davası olduğunu ve bu davanın o tarihte halen derdest olduğunu ileri sürmüştür.

17. Taraflardan ek bilgi talep edilen 8 Kasım 2023 tarihli Mahkeme yazısına cevaben, 19 Aralık 2023 tarihinde Hükümet, başvurulara 2015 yılında yaklaşık 7.800 avro tutarında tazminat ödendiğini Mahkeme'ye bildirmiştir.

18. Son olarak, Mahkeme'nin taraflardan başvuruların Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki şikâyetine ilişkin ek görüş sunmalarını istemesi üzerine, 7 Ekim 2024 tarihinde Hükümet, Danıştayın İdare Mahkemesi kararını onadığını ve yetkili makamların başvurulara ödenen tutarı geri talep etmelerinin artık mümkün olmadığını belirtmiştir. Hükümete göre başvuruların artık mağdur sıfatına sahip oldukları değerlendirilemezdi.

19. Başvurular, 16 Aralık 2021 tarihli Hükümet görüşlerine karşılık olarak 31 Ocak 2022 tarihinde sundukları görüş ve adil tazmin taleplerinde, birden fazla iç hukuk yolu mevcut olduğunda başvuruların hangi yolu takip edeceklerini seçebileceklerini ve kendi durumlarında ceza hukuku yolunu tercih ettiklerini ileri sürmüşlerdir. Başvurular, Mahkeme'nin daha sonra ek bilgi ve görüş talep eden yazılarına cevap vermemişlerdir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

20. Olayların hukuki nitelendirmesini yapma yetkisi kendisine ait olan Mahkeme, birinci başvuranın şikâyetlerinin Sözleşme'nin 3 ve 8. maddeleri kapsamında incelenmesi gerektiğini değerlendirmektedir (bk. *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018).

21. Mahkeme, başvurunun bilerek gerçeğe aykırı olgulara dayandırıldığının tespit edilmesi halinde Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi uyarınca, bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle bir başvurunun reddedilebileceğini hatırlatmaktadır. Eksik ya da yanıltıcı bilgilerin beyan edilmesi, özellikle söz konusu bilgiler davanın özü ile alakalı ve bu bilgileri sağlayamama gerekçesi olarak yeterli açıklama

sunulmuyor ise bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması teşkil edebilir. Aynı durum, Mahkeme önündeki yargılamalar sırasında yeni, önemli gelişmeler meydana gelmişse ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 47. maddesinin 7. fıkrası tarafından açıkça talep edilmesine rağmen, başvuran bu bilgiyi açıklamamak suretiyle Mahkeme'nin olaylar hakkında tam bir bilgiye sahip olarak karar vermesini engelliyorsa da geçerlidir. Ancak, bu tür durumlarda, başvuranın Mahkeme'yi yanıltma niyeti her zaman yeterli ve kesin bir şekilde tespit edilmelidir (bk. *Gross/İsviçre* [BD], no. 67810/10, § 28, AİHS 2014 ve buradaki diğer atıflar ile birlikte).

22. Başvuranın temsilcisine atfedilebilecek herhangi bir eylem veya ihmal başvurana isnat edilebilir ve bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle başvurunun reddine yol açabilir (karşılaştırınız, ibid. § 33).

23. Ayrıca Mahkeme, olası bir kötüye kullanım meselesini resen de gündeme getirebileceğini daha önce vurgulamıştır (bk. *Gevorgyan ve diğerleri/Ermenistan* (k.k.), no. 66535/10, § 32, 14 Ocak 2020).

24. Mahkeme, birinci başvuranın, İstanbul İdare Mahkemesinin her iki başvurana tazminat verilmesine hükmeden kararına veya bu tutarın ödenmiş olduğuna ilişkin herhangi bir bilgiyi Mahkeme'ye sunmadığını kaydetmektedir. Oysa bu gelişmeler, başvuranların bu başvuruyu yapmalarından yaklaşık dört yıl önce gerçekleşmiştir. Başvuranlar, söz konusu bilgileri daha önce Anayasa Mahkemesine de sunmamışlardır; Anayasa Mahkemesi ise ikinci başvuran yönünden, idari yargı yoluna başvurmamış olması nedeniyle bireysel başvuruyu reddetmiştir (bk. yukarıda § 11). Mahkeme, bir avukat tarafından temsil edilen birinci başvuranın, mevcut başvuruyu yaptığı sırada İdare Mahkemesi kararına ilişkin bilginin davanın karara bağlanması açısından önem taşıdığını ve bu nedenle açıklanması gerektiğini bilmesi gerektiği kanaatindedir.

25. Birinci başvuran Mahkeme'ye başvurduğu tarihte idari yargılamaların halen derdest olduğu doğru olsa da, yukarıda belirtildiği üzere, İdare

Mahkemesi tarafından hükmedilen tazminat her iki başvurana da ödenmişti. Ayrıca Mahkeme önündeki yargılama sırasında, başvuranlardan ek bilgi ve görüş istenmesine rağmen, birinci başvuran Mahkeme'nin yazılarına cevap vermemiş ve önemli bir gelişmeyi, yani Danıştay'ın 26 Ekim 2023 tarihli ve İstanbul İdare Mahkemesinin başvurulara tazminat verilmesine hükmeden kararını onayan kesin kararını Mahkeme'ye bildirmemiştir (bk. yukarıda 8 ve 18. paragraflar).

26. Mahkeme, idari yargılamaya ilişkin bilgilerin davanın özünü ilgilendirdiği kanaatindedir. Kasıtlı kötü muamele hallerinde, 3. maddenin ihlali yalnızca mağdura tazminat ödenmesiyle giderilemez olsa da (bk. *Jeronovičs/Letonya* [BD], no. 44898/10, § 105, 5 Temmuz 2016) göz yaşartıcı gaz kapsülünün başvuranın dairesine girmesinden kaynaklanan birinci başvuranın maruz kaldığı zarar ve ayrıca Anayasa Mahkemesinin eylemin kasıtsız niteliği nedeniyle davanın 8. madde kapsamında incelenmesi gerektiğine yönelik tespiti dikkate alındığında idari yargılamaya ilişkin bilgiler, başvurulması gereken etkili iç hukuk yolunun değerlendirilmesi bakımından açıkça önemliydi. Ayrıca Danıştay'ın kesin kararı, birinci başvuranın halen 8. maddenin ihlalinden mağdur olduğunu iddia edip edemeyeceğinin belirlenmesiyle ilgiliydi. Mahkeme bu bağlamda, başvuranların özellikle olaydan kaynaklanan zararlar için kendilerine tazminat ödenmediğinden şikâyet ettiklerini kaydetmektedir (bk. Yukarıda 12. paragraf).

27. Mahkeme ayrıca, Hükümetin ilk görüşlerinde idari yargılamaya ilişkin bilgileri açıklamasının ardından, birinci başvuranın bu bilgileri başlangıçta Mahkeme'ye neden sunmadığına dair herhangi bir açıklama yapmadığını; bunun yerine ilgili ceza yoluna başvurmuş olduğu için idare mahkemeleri nezdinde hukuk yollarını tüketmek zorunda olmadığını belirttiğini kaydetmektedir. İdari yargılamaya ilişkin sonraki gelişmelerin bildirilmemesi hususunda ise başvuran hiçbir beyanda bulunmamıştır.

CINGI/TÜRKİYE KARARI

28. Mahkeme bu aşamada, insan hakları ihlali iddialarını inceleme görevi dikkate alındığında, avukatların yüksek düzeyde mesleki özen göstermeleri ve Mahkeme ile anlamlı bir iş birliği içinde olarak haksız şikâyetlerin Mahkeme önüne getirilmesini engellemeleri, yargılama başladıktan sonra usule ilişkin tüm kurallara titizlikle uymaları ve müvekkillerini de buna uygun davranmaya yönlendirmeleri gerektiğini hatırlatmaktadır (bk. *Bekauri/Gürcistan* (ilk itiraz), no. 14102/02, § 24, 10 Nisan 2012).

29. Yukarıda belirtilen hususlar ışığında Mahkeme, birinci başvuranın ve temsilcisinin davranışlarının bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması olduğunu değerlendirmiştir. Bu nedenle, başvurunun bu kısmı, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

İkinci başvuranla ilgili olarak başvurunun kayıttan düşürülmesine;

Birinci başvuranla ilgili olarak başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 16 Ekim 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Jovan Ilievski
Başkan